

TÜRKİYE'NİN AB ÜYELİĞİNE ALMANYA'DAKİ SİYASİ PARTİLERİN BAKIŞI

Ekrem Yaşar AKÇAY¹

Özet

AB'nin kurucu üyelerinden biri olan Almanya, nüfusu ve ekonomik gücü nedeniyle Birliğin en etkin aktörlerinden biridir. AB içinde pek çok kararın alınmasında büyük etkisi olan Almanya, AB'ye üye olmak isteyen devletler içinde önemlidir. Bu yüzden Türkiye'nin AB'ye girmesi için de Almanya'nın gücüne ihtiyacı vardır. Ancak Almanya'da Türkiye'nin AB'ye tam üye olmasına karşı olan baskın gruplar bulunmaktadır. Bu gruplar yüzünden Almanya'da Türkiye'nin AB'ye tam üye olması yerine "İmtiyazlı Ortaklık" gibi alternatif modeller konuşulmaktadır. Bu açıdan çalışmamız, Almanya'da Türkiye'nin AB'ye tam üye olmasına nasıl bakıldığı, Almanya'nın bu süreçte gerçekten etkin olup olmadığını araştıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, AB, İmtiyazlı Ortaklık, Almanya, Tam Üyelik.

POLITICAL PARTIES' PERSPECTIVE IN GERMANY ON TURKEY'S EU MEMBERSHIP

Abstract

Germany which is one of the founding members of EU, is one of the most effective player of EU because of its population and economic power. Germany which has a major effect of many decisions taken in EU, is also important for states wishing to join to EU. However, Turkey also needs to power of Germany to enter to EU. But in Germany, there are dominant groups who oppose Turkey's membership to EU. In Germany, because of these groups, it is spoken alternative models as "the privileged partnership" instead of Turkey's full membership to EU. In this respect, this study will investigate how it is perceived Turkey's full membership to EU in Germany and whether Germany is really effective or not in this process.

Keywords: Turkey, EU, "The Privileged Partnership", Germany, Full Membership.

Giriş

Avrupa Birliği'nin kurucusu ve Avrupa bütünleşme sürecinin en başından itibaren en önemli aktörlerinden biri olan Almanya, büyük bir nüfusa ve gelişmiş ekonomiye sahiptir. Bu nedenle Almanya'nın AB içinde de güçlü aktörlerden biridir. Çünkü nüfus yoğunluğu olarak AB'nin en büyük ülkesi olan Almanya, bu sayede karar-alma mekanizması içinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu anlamda Almanya, Birlik politikalarını belirlemede en etkin devlet olarak büyük bir siyasi güce sahip durumdadır (Tuncer, Kişisel Görüşme, 2014). Diğer yandan Almanya, AB'nin en büyük ekonomisine sahip, AB bütçesine en fazla pay bırakan ülkedir. Bu sebepler de Almanya'yı AB içinde oldukça etkin kılmaktadır (Bulmer ve Peterson, 2010, s. 1055-1056).

Almanya'nın Türkiye ile 19. yüzyıldan beri köklü ve önemli bir bağı bulunmaktadır.

¹ Yrd. Doç. Dr. Hakkâri Üniversitesi. ekremyasarakcay@hakkari.edu.tr

Almanya'dan Türkiye'ye giyim, plastik, demir-çelik, ecza, gemi ihracatı yapılırken Türkiye'den Almanya'ya ise giyim, elektrikli makineler, otomotiv, kazan, meyve, sebze ve ka-
çuk ithalatı yapılmaktadır (Ermağan, 2012, s. 73-91). Bununla birlikte Almanya, başta
savunma ve güvenlik olmak üzere ekonomik, ticari ve turizm alanlarında da Türkiye
ile ortak işler yapmaktadır. Örneğin Türkiye'de 4000'den fazla Alman firması faaliyet
göstermektedir. Aynı şekilde Türkiye de bilim, teknoloji, enerji, çevre ve turizm gibi
pek çok alanda AB ülkeleri içinde en fazla Almanya ile işbirliği yapmaktadır (Henfler
and Schweizer, 2013, s. 65). Bu durum da Almanya'yı AB içinde Türkiye'nin en büyük
ticari ortağı durumuna sokmaktadır (Rürup, 2009, s. 11).

Diğer yandan günümüzde Türkiye ile Almanya arasındaki ikili ilişkilerin daha fazla
gelişmesi için de önemli adımlar atılmaktadır. Örneğin iki devlet arasında ikili ilişki-
leri geliştirmeyi amaçlayan "Stratejik Diyalog" adında yeni bir süreç başlatılmıştır (AB
Bakanlığı, 2012, s. 53). Bunların yanı sıra AB ile ilişkilerde de Almanya, Türkiye için
önemli durumdadır. Çünkü Almanya siyasi ve ekonomik anlamda özellikle Birliğin
karar-alma sürecinde AB'nin en etkili aktörü konumundadır (Bağcı, <http://www.karar.com>, 2017).

Bu nedenden ötürü çalışmamız Almanya üzerinden Türkiye-AB ilişkilerini incelemeye-
cektir. Çünkü çalışmamız Türkiye'nin AB'ye tam üyelik sürecinde Almanya'nın önemli
bir ülke olduğunu ve tam üyelik için Almanya'nın ikna edilmesi gerektiğini ileri sür-
mektedir. Diğer yandan son dönemlerde ısrarla dile getirilen "İmtiyazlı Ortaklık" seçe-
neğinin Almanya'nın resmi devlet politikası mı yoksa bu tartışmanın Almanya içinde
bazı gruplar tarafından mı ortaya atıldığı cevaplanmaya çalışılacaktır. Çünkü ülke içinde
bir siyasi grubun dış politika söylemini devletin resmi politikası olarak değerlendirmek
yanlış olacaktır. Ancak Türkiye'nin AB'ye tam üyelik süreci söz konusu olduğu zaman
AB üyesi devletlerin iç politikalarında yer alan grupların her söylemi adeta söz konusu
devletin söylemiymiş gibi algılandığı için çalışmamız bu algının ne kadar gerçekçi
olduğunu ortaya çıkarmaya yardımcı olacaktır.

Almanya'daki Siyasi Partilerin Türkiye'nin AB'ye Üyelik Sürecine Bakışını "İmtiyazlı Ortaklık" Tartışması Bağlamında Anlamak

Türkiye'nin AB'ye tam üyelik sürecine ilişkin olarak Almanya içinde farklı görüşler
bulunmaktadır. Bir yanda Müslüman çoğunluğun olduğu Türkiye'nin AB içinde bir
entegrasyon sorununa neden olabileceği endişesiyle giremeyeceğini söyleyen bir grup
varken diğer yandan ise Türkiye'nin demokratikleşmesi, gelişmesi ve Avrupa değerlerini
benimsemesi için AB'ye tam üyeliği destekleyen bir başka grup vardır. Türkiye'nin AB'ye
tam üyeliğini istemeyen grup için Türkiye'nin AB'ye tam üyeliği AB'yi sorunların ve çatışmaların
oldukça fazla olduğu İran, Irak gibi yerlere yaklaştırıp Avrupa'nın güvenliğini
tehdit edecek durumunun getirecekken, Türkiye'nin AB üyeliğini isteyen grup içinse
Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğiyle Türkiye Avrupa ve Ortadoğu bölgeleri arasında bir
tampon bölge olacağı ve böylece Avrupa güvenliğine ilişkin tehdidin azalacaktır (Bottger
ve Maggi, 2009, s. 30).

Bu tartışmalar bağlamında Almanya gibi bazı ülkelerde Türkiye'ye ilişkin "İmtiyazlı
Ortaklık" seçeneği gibi Türkiye'yi AB'ye tam üye yapmayan ama onu AB'den kopar-
mayan yeni bir ilişkinin ortaya atıldığı görülmektedir (Brindisi, 2011, s. 50). Çünkü

Türkiye'nin hem AB'ye tam üye olması hem de AB'den de tamamen dışlanması Almanya'nın hayati çıkarlarına zarar vermektedir. Bu nedenle Almanya, "İmtiyazlı Ortaklık" seçeneğini daha mantıklı bulmaktadır. Almanya'da bu seçeneği savunanlar, Türkiye'nin 31 Temmuz 1959'da AET'ye başvuru yaptığını ama artık AET'nin yerini AB'ye bıraktığını ve Türkiye'nin AB'ye hiçbir zaman üye olmayacağını söylemektedirler. Bunun için tam üye olmak yerine Türkiye ile yakın ilişkilerin kurulduğu yeni bir seçeneğin daha iyi olacağını iddia etmektedirler (Pahre ve Uçaray, 2009, s. 357-384).

Hıristiyan Demokratların Türkiye'nin AB Üyeliğine Bakışı

Almanya'da özellikle merkez sağda yer alan Hıristiyan Demokratlar (CDU/CSU), Türkiye için tam üyelik yerine "İmtiyazlı Ortaklık" seçeneğini savunmaktadır (Turhan, 2014:19; Alioğlu, 2010, s. 79-80). Hıristiyan Demokratlar, Türkiye'nin hiçbir zaman AB'ye üye olmayacağını ancak Türkiye ile ikili ilişkilerin gelişmesi ve AB içinde enerji, göç, terörizm gibi konularda işbirliği sağlanması için daha yakın bağlar kurulması gerektiği vurgulamaktadırlar. Hıristiyan Demokratlar, "İmtiyazlı Ortaklık" seçeneğini daha çok AB'nin kendi iç yapısında ve kimlikle ilgili nedenlerden ötürü savunmaktadır (Szymanski, 2007, s. 29-30; Canbolat 2009, s. 12). Öyle ki, Hıristiyan Demokratlar, Avrupa Parlamentosu seçimlerindeki bildirgesinde de Avrupa kimliğinin ve AB kurumlarının istikrara kavuşması için söz konusu seçeneğe öncelik verildiğini belirtmiştir. Bunun yanında Hıristiyan Demokratlar, Avrupa sınırının çatışma bölgesi olan İran-Irak sınırına ulaşmadan nasıl ve nereden çizileceğine yönelik sorunun da cevaplanması gerektiğini vurgulamışlardır. Çünkü çatışma bölgelerine yakın bir sınırın çizilmesi durumunda Avrupa'nın güvenlik konusunda sorunlar yaşayacağına ilişkin AB içinde bir endişe söz konusudur. Bu durum ise söz konusu bölgelere yakın olan Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğini tartışmalı duruma sokmakta hatta Türkiye'nin üyeliğine yönelik olumsuz bir tavra sebep olmaktadır. Bu yüzden Hıristiyan Demokratlar, "İmtiyazlı Ortaklık" seçeneğinin hem Türkiye hem de AB için daha iyi olacağını ileri sürmektedirler. Çünkü bu seçenek ile hem içeride kamuoyu rahatlatılmış olacak hem de Almanya'nın hayati çıkarları zarar görmeden işbirliği daha yoğun bir biçimde devam edecektir.

Diğer yandan Hıristiyan Demokratlar, Türkiye gibi Müslümanların çoğunlukta olduğu bir ülkenin AB'ye ve onun değerlerine uyum sağlayıp sağlamayacağına, Almanya ve diğer ülkelerde sağlanamayan entegrasyonun AB'de de sağlanamayacağına yönelik endişeler taşımaktadırlar (Dalar, Ayhan ve Ataman, 2012, s. 40; Kaya, 2008, s. 152; Nikolov, 2008, s. 4). Muhafazakâr ve din üzerine oturmuş bir gelenekleri olan Hıristiyan Demokratlar için Birliğin kültürel uyuma göre şekillendirmesi önemli bir unsurdur. Bu kültürü sağlamlaştırmak ve geliştirmek için ise başka grupların farklı ya da öteki olması gerekmektedir. Bu nedenle Türkiye, öteki olarak kabul edilmekte ve birlik içinde uyumu bozacağı gerekçesiyle istenmemektedir. Diğer yandan Hıristiyan Demokratlar Türkiye'nin seçim barajı (Ernst, Kişisel Görüşme, 2013), demokrasi, bölge ülkeleriyle yaşadığı sorunlardan ötürü AB içinde uyumu ve düzeni bozacağını ileri sürmektedirler. Öyle ki Türkiye'de son dönemde yaşanan internet sitelerinin kapatılması Almanlar için temel hak ve özgürlüklerin ihlal edilmesi ve demokrasiden git gide uzaklaşmak anlamına gelmektedir. Bu da Türkiye'nin AB'ye tam üye olabilme olasılığını azaltmaktadır. Ancak Türkiye'nin Birlikten tamamen dışlanması da Almanya'nın ulusal çıkarına zarar verecektir. Çünkü Türkiye'nin AB'den dışlanması Türkiye ile olan siyasi ve ekonomik

ilişkilerde istikrarsızlığa ve ticaretin bozulmasına neden olacaktır. Bunun önüne geçmek için de "İmtiyazlı Ortaklık" seçeneği en gerçekçi durum olarak dile getirilmektedir (Kolat, Kişisel Görüşme, 2014).

Bununla birlikte Almanya'da töre cinayetleri, Türklerin kendi camilerini yaptırmak istemeleri, İslami unsurlara göre mezarlık talep etmeleri yüzünden Türklerin Almanya'da uyum sorunu yaşadıkları ve bu sorunun Almanya'da paralel toplum tartışmalarının yaşanmasına yol açtığı söylenmektedir (Fien, <http://www.konrad.org.tr>, 2014). Almanlar, böylesi bir durumun AB içinde de yaşanmasından endişe etmektedirler. Bu nedenle Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğine sıcak bakmamaktadırlar (Yakış, Kişisel Görüşme, 2015). Hıristiyan Demokratlar bu durumu 2009 seçim beyannamesinde de belirtmişlerdir. Hıristiyan Demokratlar, Türkiye'nin demokrasi, eşit haklar, azınlıkların korunması, dini özgürlükler gibi alanlarda yetersiz olduğunu, henüz tam üyelik için gerekli ön koşulları taşımadığını vurgulamışlardır (The Coalition Agreement Between The CDU, CSU and FDP Growth, Education Unity, <http://www.fdp.de>, 2013). Bu unsurlar Almanya'nın ulusal çıkarlarının zarar görmesi endişesine yol açtığı için "İmtiyazlı Ortaklık" seçeneği desteklenmektedir. Örneğin Merkel, yeni AB üyeleri için tam üyelik konusunda karar verilirken referanduma gidilmesini hatta yeni üyeler AB'nin yönetilmesini imkânsız kılacak duruma sokacaksa onların üyeliğine ilişkin çok da ısrar edilmemesi gerektiğini söylemiştir (Özmen, 2011, s. 395). Yani Merkel, AB'nin iç yapısının yeni genişlemeler yüzünden yaşayacağı yetersizliklerden, AB'nin yeni genişlemeleri hazmedemeyebileceğinden ve AB'nin zarar görebileceğinden bahsetmiştir. Bu yüzden Türkiye'nin AB ile yakın ilişkiler kuracağı bir statü olarak tanımladığı "İmtiyazlı Ortaklık" seçeneğinin Türkiye ve AB için iyi olacağını söylemiştir (Aktürk, 2010, s. 72).

Kenan Kolat, Almanya'nın Türkiye gibi büyük bir nüfusa sahip bir ülkenin Birliğe tam üye olmasının Birliğin boyunu aşacağını ileri sürmektedir. Aslında bu durum Türkiye'nin nüfusunun gittikçe artması ve üye olması durumunda karar-alma sürecinde Almanya'dan daha etkin olma ve kararları etkileme olasılığından kaynaklanmaktadır. (Kolat, Kişisel Görüşme, 2014; Amiraux, 2005, s. 72-73). Remzi Kaplan ise Hıristiyan Demokratların Türkiye'nin AB'ye tam üye olması durumunda yaşanabilecek genç işgücü göçünün Almanya ve diğer AB ülkelerindeki istihdam olanaklarını daraltıp zaten ekonomik kriz nedeniyle var olan işsizliğin artmasından da endişe edildiği için de Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğini istemediklerini söylemektedir (Kaplan, Kişisel Görüşme, 2014; Dalar, Ayhan ve Ataman, 2010, s. 10). Bu durum da Almanya'nın AB'deki etkinliğinin azalmasına ve istediği türden kararların alınmasına engel olup ulusal çıkarının zedelenmesine neden olacaktır. Bu nedenle Hıristiyan Demokratlar, Türkiye'nin AB'ye tam üyeliği konusunda işbirliğine yanaşmamakta ve ulusal çıkarını zedelemeyecek bir yol olarak "İmtiyazlı Ortaklık" seçeneği üzerinde durmaktadır.

Bunların yanında Almanya'ya göç eden Türkiye kökenli göçmenlerin tam bir entegrasyonun sağlanmadığı görülmektedir (Kaplan, Kişisel Görüşme, 2014). Özellikle Türkiye kökenli göçmenlerin yoğun olarak yaşadığı Almanya, Hollanda ve Fransa kendi içlerinde bir bütünleşme sağlayamadıklarını ileri sürmektedirler Benzer şekilde söz konusu ülkelerdeki bazı gruplar, Türkiye'nin AB'ye tam üye olması durumunda AB'de de tam anlamıyla bir bütünleşmenin yaşanamayacağından korkmakta ve bu durumun AB'yi yok etmesinden endişe etmektedirler. Bu yüzden de "İmtiyazlı Ortaklık" seçeneğine sıcak bakmaktadırlar (Endow, 2013, s. 71). Alper Uçok ise bunların aksine entegrasyon

sorunun Türkiye'nin AB'ye tam üye olması sonrasında aşılabileceğini düşünmektedir. Ona göre Türkiye'nin tam üye olarak istenmemesi hem Türkiye'yi hem de Avrupa Birliği ülkelerinde yaşayan Türkiye kökenli insanları "öteki" kalıbı içine sokmaktadır. Bu durum da Avrupa'daki Türklerin yaşadıkları ülkeye entegre olmalarına engel olmakta ve onların kendi kabukları içinde yaşamlarını sürdürmesine neden olmaktadır (Üçok, Kişisel Görüşme, 2013).

Hıristiyan Demokratların Türkiye'yi AB'de tam üye olarak görmek istememelerinin bir sebebi de ekonomik konudur. Almanya AB'yi en fazla finanse eden ülke konumundadır. Hıristiyan Demokratlar, Türkiye'nin AB'ye tam üye olması durumunda en fazla etkilenecek ülkenin Almanya olacağını düşünmekte ve bu durumdan endişe etmektedir (Guerot ve Leonard, 2011, s. 5). Ancak Almanya'nın ve AB'nin Türkiye ile olan ikili ticari ekonomik vb. ilişkileri düşünüldüğünde Türkiye AB için vazgeçilemeyecek bir ülke durumundadır. Bunun için Hıristiyan Demokratlar, Türkiye'yi hem kendi içinde tam üye olarak görmek istememekte hem de Türkiye ile olan ilişkilerinden tamamen vazgeçmemektedir (Biffi, 2011, s. 3-7). Bu yüzden "İmtiyazlı Ortaklık" seçeneğinin her iki taraf için de daha iyi olacağını söylemektedir. Hıristiyan Demokratlar, bu seçenek ile ekonomik alanda, Adalet ve İçişleri başlığı altında terörizmle mücadele gibi konularda AB kurum ve aktörleriyle yardımlaşmanın ve Ortak Dış ve Güvenlik Politikası (ODGP) kapsamında işbirliğinin derinleştirilmesini isterken kişilerin serbest dolaşımı, ekonomik ve parasal birlik, mali destekler ve yapısal ve bölgesel politikalarında ise bir takım kısıtlamaların olabileceğini ileri sürmektedir (Knaus ve Altfuldisch, 2013, s. 2; Faist, 1995, s. 192). Yani Hıristiyan Demokratlar bu seçenek ile Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğine engel olmakla birlikte Türkiye'yi AB'nin önemli ekonomik ve ticari ortağı yapmaya devam edecektir (Ernst, Kişisel Görüşme, 2014).

2013 Genel Seçimlerinden Sonra Hıristiyan Demokratların Türkiye'nin AB Üyeliğine Bakışı ve "İmtiyazlı Ortaklık" Seçeneği

2013 yılında Almanya'da yapılan seçimlerden sonra Hıristiyan Demokratların Türkiye politikasında "İmtiyazlı Ortaklık" seçeneğinin gündemden düştüğü görülmektedir. 2013'te yapılan seçimlerden sonra Sosyal Demokrat Parti ile koalisyon hükümeti kurarak göreve devam eden Merkel, yeni Türkiye-AB ilişkilerinde ahde vefa kuralı gereği müzakere sürecinin devam etmesinden yana olduğunu söylemiştir. Ancak Collin Dürkop'a göre Merkel ilişkilerin tam üyelikle sonuçlanması hususunda şüpheli yaklaşmaktadır. Ona göre, müzakerelerin tamamlanmasından sonra yapılacak katılım antlaşmasınının 28 üye devlet tarafından onaylanmasının mümkün olmadığı gözükmemektedir. Çünkü pek çok AB üyesi ülkenin kamuoyunda Türkiye'ye karşı olumsuz bir bakış söz konusudur. Diğer yandan Kıbrıs, Yunanistan gibi Türkiye ile ikili sorunları olan devletler bulunmaktadır. Bunun yanında göç sorunu, uyum sorunu, AB'nin kurumsal yapısında ve fonlarda meydana gelebilecek zararlardan ötürü AB'nin zarar göreceğinden endişe eden AB üyesi ülkelerde bazı gruplar bulunmaktadır. Bu gruplar, Türkiye'nin AB'ye tam üye olmasıyla ulusal çıkarlarının zarar görmemesi için Türkiye'nin AB üyeliğine engel olmaya çalışmaktadırlar. Katılım Antlaşması'nın onaylanma sürecinde de söz konusu devletlerdeki gruplar bu şekilde davranması mümkün görülmektedir. Ancak Merkel, şu anki durumda en azından müzakerelerin devam etmesini ve katılım antlaşmasınının imzalanıp onaylanma sürecinin başarısız olması durumunda yeni bir yol

olarak “İmtiyazlı Ortaklık” seçeneğinin yeniden gündeme gelebileceğini söylemektedir (Dürkop, Kişisel Görüşme, 2014). Hüseyin Kantem Al da benzer şekilde, Merkel ve Hıristiyan Demokratların son dönemlerde kavramın artık eskisi kadar kullanılmadığını söylemektedir. Ona göre Hıristiyan Demokratlar, özellikle ekonomik krizle birlikte AB'nin Türkiye için artık bir cazibe merkezi olmadığını, Türkiye’de de artık AB’ye inancın kalmadığı ve bir güvensizliğin olduğunu görmeye başlamıştır (Al, Kişisel Görüşme, 2014). Bu anlamda Almanya, resmi olarak Türkiye-AB ilişkilerinde müzakere süreci yaşanırken süreci tıkamanın anlamsız olduğunu düşünmektedir. Bu yüzden “İmtiyazlı Ortaklık” seçeneğini çok fazla dile getirmemektedir. Hatta yeni dönemde “İmtiyazlı Ortaklık” kavramı yerine “İmtiyazlı İlişki” (House of Commons Library, 2013, s. 45) kavramı kullanılmaya başlanmıştır (Üçok, Kişisel Görüşme, 2014). Eski dönemlerde bu seçenek tam üyelik müzakerelerinin yanında paralel bir süreç olarak düşünülürken yeni dönemde tam üyelik müzakerelerinin sürdürülmesi amaçlanmakta ve sonucun olumsuz olması durumunda “İmtiyazlı Ortaklık” seçeneğinin gündeme getirilebileceği görüşü hâkim olmuştur Al, Kişisel Görüşme, 2013).

Yeni dönem için Guido Westerwelle de 2005'ten beri Türkiye-AB ilişkilerinde çok az ilerleme sağlandığı, bunun sebeplerinin Türkiye'nin Kıbrıs politikası ve Almanya'nın Türkiye'nin tam üyeliğine olumsuz bakışı olduğunu dile getirmiş ve artık bu durağanlığın sonlanmasının iki tarafın da çıkarına olduğu söylemektedir (CSU Rejectes Foreign Minister Westerwelle's Turkey Policy, <http://www.dw.de>, 2013). Çünkü ona göre Türkiye, son dönemlerde ekonomik ve bölgesel politikalarda büyük başarılar göstermiştir. Böyle bir ülkenin AB üyeliğinin ise AB için umut verici olduğu gözükmektedir. Diğer yandan yeni dönem içinde Hıristiyan Demokratların koalisyon ortağı Sosyal Demokratlar olmuştur (Ernst, Kişisel Görüşme, 2014). Alper Üçok, bu durumda Türkiye-AB ilişkilerinin gelişeceği ve “İmtiyazlı Ortaklık” seçeneğinin gündemde olmayacağını düşünmektedir (Üçok, Kişisel Görüşme, 2013).

Almanya'daki Sol Partilerin Türkiye'nin AB Üyeliğine Bakışı ve “İmtiyazlı Ortaklık” Seçeneği

Almanya içinde, Sosyal Demokrat Parti (SPD), Sol Parti ve Yeşiller ise Hıristiyan Demokratların aksine tam üyeliği desteklemektedirler (Berghaus, Thurnerand Rueger, 2013, s. 9-15). Çünkü Almanya'daki sol partiler, Türkiye'nin AB'ye tam üye olması Almanya'nın ulusal çıkarlarını korumak ve sürdürmek için gerekli görmektedirler. Örneğin Sosyal Demokrat Gerhard Schroder'in 1998-2005 yılları arasındaki iktidarında Türkiye'nin AB üyeliğine olumlu bakılmıştır. Mart 2009'da Alman Dışişleri Bakanı olarak görev yapan ve yeni koalisyonda da Dışişleri Bakanlığı görevine getirilen Frank-WalterSteinmerer Türkiye ile müzakerelerin genişleme kapsamında olduğunu, başka bir alternatif seçeneğin olmadığını söylemiştir (Steinmeier: Türkiye Ortadoğu'da Barış Köprüsü, <http://www.hurriyet.com.tr>, 2013). SPD Milletvekili Mahmut Özdemir'e göre Türkiye, stratejik öneminden dolayı AB'ye üye olmalıdır. Çünkü ekonomik anlamda Türkiye hem AB için önemli bir Pazar hem de AB'nin küresel güç olması için Türkiye önemli bir yere sahiptir (Özdemir, Kişisel Görüşme, 2014). Alman Sosyal Demokrat Parti Genel Başkanı Kurt Beck de, Türkiye'ye AB kapısının kapanmasının büyük bir hata olacağını düşünmektedir (Alman SPD Genel Başkanı Beck: Türkiye'nin Yüzüne Kapıyı Kapatmanız Büyük Bir Hata Olacaktır, <http://www.abgs.gov.tr/>, 2015). Bu yüzden Almanya'daki

sol partiler Türkiye'nin "İmtiyazlı Ortaklık" gibi söylemlerden çok tam üyelik üzerine yoğunlaşması gerektiğini düşünmektedirler.

Sosyal Demokrat Parti ve Yeşiller Partisi Türkiye'nin AB'ye tam üyeliği ile demokrasi konusunda istikrara kavuşacağını ve Medeniyetler Çatışması tezinin çürütülebileceğini ileri sürmektedirler. Almanya'da bu iki parti Türkiye'nin tam üyelik için gerekli kriterleri yerine getirmesi halinde tam üye olacağını, gerekli şartları sağladıktan sonra din, kimlik, kültür, değer gibi unsurların çok da anlamı olmayacağını vurgulayarak demokratik ve iktisadi dönüşüm için üyelik müzakerelerinin devam etmesinin gerekli olduğunu düşünmektedirler. Ancak Sosyal Demokratlar, Türkiye'de var olan basın özgürlüğü, güvenlik gibi sorunların bir an önce çözülmesi gerektiği üzerinde de durmuştur. Çünkü bu durum Türkiye'nin AB'ye tam üye olmasının önündeki en büyük engellerden biri olarak görülmektedir (Aktürk, 2010, s. 70).

Almanya'daki sol partiler, Avrupa değerlerine bağlı olacak bir Türkiye'nin diğer Müslüman ülkelere ve bölgelere örnek olacağını ve Avrupa ile Doğu arasında bir köprü olabileceğini bunun ise Almanya ve Avrupa çıkarlarına fayda sağlayacağını düşünmektedirler. Yani sol partiler, Hıristiyan Demokratların Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğini reddetmesinin aslında Almanların güvenliğini tehlikeye soktuğunu ileri sürmektedirler (The Future is Green: Alliance 90 The Greens Party Program and Principles, <http://www.gruene.de>, 2013). Diğer yandan Yeşiller, Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğinin onun siyasi ve ekonomik dönüşümüne de yardımcı olacağını ileri sürmektedir (Böttger&Maggi, 2009, s. 32).

Sonuç

AB'nin en etkin güçlerinden biri olan Almanya'nın Türkiye ile ikili olarak çok köklü ve gelişmiş ilişkileri bulunmaktadır. Buna karşın Türkiye'nin AB'ye tam üyelik sürecinde Almanya'da net bir tavır olmamakla birlikte genel olarak bir karşıtlık bulunmaktadır. Ancak bu karşıtlık Almanya'nın devlet politikası değildir. Bu karşıtlık Almanya içinde farklı gruplardan gelmektedir. Dolayısıyla devlet içindeki bir grup tarafından ileri sürülen bir düşüncenin devlet politikası olarak değerlendirilmesi gerçekçi değildir.

Almanya'daki siyasi partiler içinde özellikle Hıristiyan Demokratlar, Türkiye'nin AB'ye tam üye olmasına karşıdır. Çünkü Türkiye'nin AB üyesi olmasıyla birlikte kendi çıkarını tehdit edecek bir takım unsurların ortaya çıkmasından endişe etmektedir. Bu unsurlardan birincisi Türkiye'nin AB kurumlarına katılmasıdır. Nüfus yoğunluğu nedeniyle AB'ye tam üye olması durumunda AB kararlarını belirleyecek etkin ülkelerden biri olacak olan Türkiye, Almanya için kararların ve AB politikalarının belirlenmesinde oldukça büyük bir tehdittir. Türkiye'nin bu gücü elde etmesiyle AB kurumlarında AB'ye zarar verecek bir tehdidin olmasından endişe eden Hıristiyan Demokratlar Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğine sıcak bakmamaktadır. İkinci olarak Hıristiyan Demokratlar, Türkiye'nin AB'ye tam üye olmasıyla AB fonlarından alacağı yardımın AB'yi zorlayacağından endişe eden Hıristiyan Demokratlar, Türkiye'nin üyeliğini istememektedirler. Çünkü onlar için Türkiye'nin AB fonlarından alacağı yardımın 2004 genişlemesindeki on üyenin aldığı yardımdan fazla olacaktır. Bu durum da mevcut ekonomik kriz durumunda AB'yi zora sokacaktır.

Üçüncü olarak Türkiye'nin farklı bir kültür ve medeniyetten olması da Türkiye'nin

AB'ye tam üyeliğine karşıtlığa neden olmaktadır. AB'nin Hıristiyanlık temeli üzerine oturduğunu düşünen Hıristiyan Demokratlar, Türkiye gibi farklı kültür ve dinden bir ülkenin AB'ye tam üye olmasıyla AB değerlerinin zarar görmesinden ve AB'nin ortadan kalkmasından endişe etmektedirler. Dördüncü olarak Türkiye'nin AB'ye tam üye olmasıyla Türkiye'de yaşayan insanların AB ülkelerine göç edeceklerinden korkan Hıristiyan Demokratlar, bu durumda Avrupa'da var olan işsizliğin artmasından endişe etmektedirler.

Diğer yandan Türkiye'nin AB'ye tam üye olmasıyla birlikte Ortadoğu, Kafkasya gibi çatışma bölgelerine komşu olacak olan AB, sınır güvenliği nedeniyle AB'nin tam üye olmasından çok sınır güvenliğini sağlayacak bir tampon bölge olmasını istemektedirler. Son olarak Almanya, Türkiye kökenli göçmenlerin yoğun olarak yaşadığı bir ülkedir. Burada yaşayan Türkiye kökenli göçmenler, Almanya'da entegrasyon konusunda sorunlar yaşamaktadırlar. Aynı durumun Türkiye'nin AB'ye tam üye olması durumunda AB'de de yaşanacağından endişe eden Hıristiyan Demokratlar, Türkiye ile olan ekonomik ilişkileri, Türkiye'nin jeo-politik konumu, Avrupa'nın savunma ve güvenliği hususunda Türkiye'ye duyduğu ihtiyaç ve enerjinin geçişinde Türkiye'nin önemi nedeniyle Türkiye'yi AB'den tamamen dışlamak da istememektedirler. Bu yüzden hem Türkiye'yi tamamen AB içine almayan hem de var olan ilişkileri uygulama anlamında geliştirip derinleştirecek bir ilişki olarak "İmtiyazlı Ortaklık" seçeneği üzerinde durmaktadırlar. Bu ilişkinin iki taraf için de gerçekçi ve pragmatik bir ilişki olduğunu düşünen Hıristiyan Demokratlar, 2013 genel seçimleri öncesinde sıklıkla dile getirilmiştir.

2013 Seçimlerinden sonra da söz konusu seçenek çok fazla konuşulmamaya başlanmıştır. Çünkü seçenek ne AB üyesi ülkelerin kendi içlerinde ne AB kurumlarında ne de Türkiye tarafından kabul edilmiş, desteklenmiştir. Diğer yandan 2013 seçimleri sonrasında koalisyon hükümeti olan Sosyal Demokratların baskılayıcı gücü de "İmtiyazlı Ortaklık" seçeneğinin konuşulmamasının önemli sebeplerinden biri olarak düşünülebilmektedir. 2013 seçimleri öncesinde "İmtiyazlı Ortaklık" seçeneğiyle tam üyelik sürecinin paralel olarak devam edebilecek iki süreç olabileceğini ileri süren Hıristiyan Demokratlar, 2013 seçimleri sonrasında öncelikli olarak müzakere sürecinin ağır aksak da olsa devam etmesini istemiş ve "İmtiyazlı Ortaklık" seçeneğinin müzakere sürecinin başarısızlıkla sonuçlanması durumunda değerlendirilebileceğini ileri sürmüşlerdir.

Almanya'da Hıristiyan Demokratlar dışındaki Sosyal Demokrat Parti ve Yeşiller Partisi ise Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğini desteklemektedirler. Türkiye'nin ekonomik ve siyasi dönüşümü ve AB'nin küresel bir güç olarak devam etmesinin Türkiye'nin tam üyeliğine bağlı olduğunu düşünen Sosyal Demokratlar ve Yeşiller, "İmtiyazlı Ortaklık" seçeneğinin ileri sürülmesini yanlış bulmakta ve Türkiye'nin Kopenhag Kriterlerini sağlaması durumunda AB'nin tam üyesi olabileceğini vurgulamaktadırlar.

AB'ye tam üyelik sürecinde Türkiye'nin yapması gereken tam üyelik için gerekli bütün şartları yerine getirmesidir. Türkiye için öncelikli olan AB'ye üye olmak değil AB değerlerini benimseyip uygulayarak her anlamda AB standartlarına uygun bir devlet olmak olmalıdır. Böyle bir algı Türkiye'nin pek çok alanda avantaj kazanmasına neden olacaktır. Çünkü Türkiye'nin böyle bir gelişme göstermesi AB'ye üyelik konusunda gücünü artıracaktır.

Kaynakça

- AB Bakanlığı. (2012). Avrupa Birliği-Türkiye: Hikâyelerle Diyalog. Ankara: AB Bakanlığı.
- Aktürk, Ş. (2010). The Turkish Minority in German Politics: Trends, Diversification of Representation and Policy Implications. *Insight Turkey*, 12 (1), 65-80.
- Al, H. K. Kişisel Görüşme. 3 Aralık 2013.
- Alioğlu, Ö. (2010). German Conservatism and Its Impact on Turkey's Membership Debate. A Thesis Submitted to the Graduate School of Social Sciences of the Middle East Technical University. Ankara.
- Alman SPD Genel Başkanı Beck: Türkiye'nin Yüzüne Kapıyı Kapatmanız Büyük Bir Hata Olacaktır. <http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=39576> (Erişim Tarihi: 03.06.2015).
- Amirault, V. (2005). Turkey and The European Union: From Migration to Integration. Oliver Roy (ed.). Turkey Today: A European Country? İçinde (s. 72-73). London: Anthem Press.
- Bağcı, H. (2017). Almanya-Türkiye İlişkileri Nereye Gidiyor. <http://www.karar.com/gorusler/prof-dr-huseyin-bagci-yazdi-almanya-turkiye-iliskileri-nereye-gidiyor-406455> (Erişim Tarihi: 04.04.2017).
- Berghaus, R., Thurner, S., Rueger, K., et al. (2013). Germany's Politics and the European Union: German Parties' political position towards Europe on the eve of the 2013 federal elections. Munich: Project for Democratic Union.
- Biffi, G. (2011). Turkey and Europe: The Role of Migration and Trade in Economic Development. Comparing Mexico-US and Turkey-Europe Conference. California/US: University of California-Davis.
- Bottger, K. and Maggı, E. M. (2009). Almanya. Sait Akşit, Özgehan Şenyuva ve Çiğdem Üstün (der.). Avrupa Birliği Ülkelerinden Türkiye'nin Üyelikine Bakış içinde (s. 28-40). Ankara: Avrupa Çalışmaları Merkezi.
- Brindisi, J. (2011). European Cultural Identity Its Impact on Turkey's Bid for EU Membership. Mensur Akgün ve Lenka Petkova (ed.). Young Mind Rethinking The Mediterranean içinde (s. 48-68). İstanbul: İstanbul Kültür University Pub.
- Bulmer, S. and Peterson, W. E. (2010). Germany and the European Union: From tamed power to normalized power. *International Affairs*, 86 (5), 1051-1073.
- Canbolat, İ. (2009). Türk Dış Politikasının Avrupa İle İlişkileri Çerçevesinde Geleceği. Sedat Laçiner, Hasan Selim Özerterem ve Hacı Necefioğlu (ed.). Türk Dış Politikası: Uluslararası III. Türk Dış Politikası Sempozyumu Tebliğleri içinde (s. 3-24). Ankara.
- CSU Rejects Foreign Minister Westerwelle's Turkey Policy. <http://www.dw.de/csu-rejects-foreign-minister-westerwelles-turkey-policy/a-5101312-1>. (Erişim Tarihi: 04.12.2013).
- Çalış, Ş. Kişisel Görüşme. 23 Aralık 2014.
- Dalar, M. Ayhan, V. ve Ataman, M. (2010). Almanya'daki Türkiye Algısı: Türk Dış Politikası ve AB'ye Tam Üyelik Süreci Bağlamında Bir Analiz. *Ortadoğu Analiz*. 2 (22), 90-98.

- Dalar, M. Ayhan, V. ve Ataman, M. (2012). Almanya'daki Türk Algısı: Saha Araştırmasına Dayalı Bir Analiz. *Yönetim ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 18, (s.33-47).
- Dürkop, C. Kişisel Görüşme. 13 Ocak 2015.
- Endow, A. (2003). *France, Germany and the European Union: Maastricht and After*. Delhi: Aakar Books.
- Ermağan, İ. (2012). Avrupa Birliği Bağlamında Türkiye-Almanya İlişkileri. *Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (20), 73-91.
- Ernst, O. Kişisel Görüşme. 16 Ocak 2014.
- Faist, T. (1995). *Boundaries of Welfare States*. Robert Miles and Dietrich Thranhardt (ed.), *Migration and European Integration: The Dynamics of Inclusion and Exclusion* içinde (s. 177-195). London: Pinter Publishers Ltd.
- Fien, F. (2014). Almanya'daki Türkler: Entegrasyon veya Gettoflma. <http://www.konrad.org.tr/Medya%20Mercek/13faruk.pdf> (Erişim Tarihi: 16.03.2014).
- Guerot, U. and Leonard, M. (2011). *New German Question: How Europe Can Get the Germany It Needs*. European Council of Foreign Relations Policy Brief.30, 1-16.
- Henfler, P. and Schweizer, C. (2013). *Türkiye ve Almanya: Avrupa'da Ortak Bir Gelecek Mi? Türkiye ve Almanya*. Cilt 2, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- House Of Commons Library. (2013). *Germany's 2013 Elections: Shaping the Future*. Research People. 73 (13), 1-56.
- http://www.fdp.de/files/565/2009-203_en_Koalitionsvertrag_2009.pdf (Erişim Tarihi: 28.11.2013).
- Kaplan, R. Kişisel Görüşme. 11 Şubat 2014.
- Kaya, İ. (2008). *Avrupalı Türkler: Misafir İşçilikten Avrupa Vatandaşlığına*. *Eastern Geographical Review*. (19), 149-166.
- Knaus, G. and Altfuldısch, C. (2013). *The Pivotal Relationship: German Doubts and The Turkish-EU Accession Proces*. *Global Turkey in Europe*.7, 1-3.
- Kolat, K. Kişisel Görüşme. 17 Ocak 2014.
- Nikolov, A. (2008). *European Problem: Challenges of the European Union*. Norderstedt: Grin Verlag.
- Orendt, M. (2010). *The Integration of the Turks into the German Society Turks on Their Way to Parallel Societies or to True Integration*. *Bilge Strateji*.2 (3), 165-192.
- Özdemir, M. Kişisel Görüşme. 7 Nisan 2014.
- Özmen, N. (2011). *Göçün 50. Yılında Entegrasyon ve Din İlişkisinin Dönüşen Parametreleri: Almanya'daki Türkler*. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*.4 (19), 395-412.
- Pahre, R. and Uçaray, B. (2009). *The Myths of Turkish Influence in the European Union*. *Journal of Common Market Studies*. 47 (3), 357-384.

Rurup, B. L. (2009). Türkiye'nin Uzun AB Yolu. *International Policy Analysis*. Frederich Eberd Stiftung.10, 1-17.

Steinmeier: Türkiye Ortadoğu'da Barış Köprüsü. <http://www.hurriyet.com.tr/dunya/11258011.asp> (Erişim Tarihi: 29.11.2013).

Szymanski, A. (2007). Germany and Question of Turkey's Membership in the European Union. *The Polish Institute of International Affairs*.4, 26-39.

The Coalition Agreement Between The CDU, CSU and FDP Growth, Education Unity. The Future is Green: Alliance 90 The Greens Party Program and Principles. http://www.gruene.de/fileadmin/user_upload/Dokumente/145643.greenparty_program_and_principles.pdf (Erişim Tarihi: 29.11.2013).

Tuncer, G. Kişisel Görüşme. 9 Ocak 2014.

Turhan, E. (2014). Europe's Constrained Leader: Germany's Central Role in the Eurozone Crisis and Its Implications for Turkey's EU Bid. UACES 44 the Annual Conference. Ireland: Cock.

Üçok, A. Kişisel Görüşme. 5 Aralık 2013.

Yakış, Y. Kişisel Görüşme. 12 Ekim 2014.